

DOPORUČENÝ STUDIJNÍ PLÁN

Katedra Speciální pedagogiky

OFTALMOLOGIE **pro speciální pedagogy**

Mgr. Martin Vrabel, Ph.D.

Úvod

Zrak je považován za nejdůležitější ze všech smyslů. Při poškození nebo ztrátě tohoto smyslu je pak jedinec odkázán na kompenzační pomůcky a pomoc společnosti. Abychom mohli alespoň částečně takovými lidem porozumět, je nezbytné poznat základní strukturu, funkci a patologii zrakového orgánu. Právě této problematice je věnován předmět Oftalmologie na Pedagogické fakultě MU.

V tomto předmětu se dozvíte informace o vývoji tohoto oboru, naučíte se strukturu oka a zrakové dráhy, dozvíte se o funkcích a způsobech vyšetření orgánu zraku a v neposlední řadě také o patologiích důležitých očních struktur.

Organizace výuky

Předmět je rozdělen do 13 tematických okruhů. Okruhy jsou podrobně rozepsány v tomto plánu. **Ke každému okruhu je uvedena povinná literatura.** Obsah tohoto předmětu je vzhledem k velkému množství informací poměrně obtížný. Z tohoto důvodu studujte průběžně a nenechávejte přípravu na poslední chvíli před ukončením.

Zadaná literatura je rozdělena na **povinnou** (jenž bude předmětem testování) a **rozšiřující** (doplní kontext a přinese další zajímavé informace). Literatura **doporučená** slouží jako další zdroj informací, případně alternativa k povinné literatuře. Literatura je kromě jiných dostupná v Knihovně Pedagogické fakulty MU, Knihovně univerzitního kampusu MU a Moravské zemské knihovně.

Výuka probíhá formou samostatného studia zadané literatury. V průběhu kurzu můžete dobrovolně absolvovat 1 průběžný on-line test v Informačním systému MU. (Tento test slouží jako možnost ověřit si své znalosti.) Získané body budou započteny do celkového výsledku. V závěru kurzu budete psát zkuškový test. Výsledné hodnocení bude záviset na počtu bodů získaných z průběžného testu, testu zkuškového a dalších případných aktivit. Jednotlivé části plánu můžete průběžně konzultovat v rámci diskusního fóra informačního systému, nebo elektronicky: vrubel.m@mail.muni.cz.

V průběhu semestru se uskuteční kontaktní setkání. Toto setkání NENÍ POVINNÉ.

Plán hodnocení studenta:

- **Průběžný on-line test** (uzavřené otázky, i více možností může být správně, za správně zodpovězenou otázku se přičítá 1 bod, za špatnou odpověď se 1 bod odečítá, **max. počet bodů: 10**).
- **Zkouškový souborný test**: hodnocení celého rozsahu učiva (uzavřené otázky, 1 správná odpověď, za správně zodpovězenou otázku se přičítá 1 bod, za špatnou odpověď se body neodečítají, **max. počet bodů: 40**). Na tento test se musíte dostavit osobně. Termíny budou vypsány v ISu. **ABSOLVOVÁNÍ TESTU je POVINNÉ.**

Získané body se sčítají. Student musí získat 70% z 50 bodů.

ČASTO KLADENÉ DOTAZY?

Tato sekce slouží k zodpovězení často kladených dotazů. Pokud se někdo zeptá na zde uvedenou otázku, případně obdobnou – vyhrazuji si z časových důvodů právo na takovýto dotaz neodpovídat.

Trváte na tom, že se máme ze zadané literatury učit?

ANO.

Nepřijde vám zadaná literatura příliš obtížná?

NE, LITERATURA ODPOVÍDÁ DANÉMU UNIVERZITNÍMU KURZU, JEHOŽ CÍLEM JE POSKYTNOUT ZÁKLADNÍ PENZUM INFORMACÍ TAK, ABY SE ABSOLVENT STAL PLNOHODNOTÝM ČLENEM MEZIOBOROVÉHO TÝMU. JE TŘEBA SE PRAVIDELNĚ PŘIPRAVOVAT. ZE ZADANÉ LITERATURY JSOU VYBRÁNY POUZE NEZBYTNÉ ČÁSTI TEXTU.

Musím vyplňovat průběžný test?

NE, NEMUSÍTE. POČÍTEJTE SI OVŠEM ZÍSKANÉ BODY.

Bude vypsán náhradní termín pro průběžný test?

NE, NEBUDE.

Kde naleznu výsledky průběžného testu?

V POZNÁMKOVÉM BLOKU – v ISu.

Musím se účastnit přímé výuky?

NE, NEMUSÍTE.

Musím se účastnit zkouškového testu?

ANO, TENTO TEST MUSÍ ABSOLVOVAT KAŽDÝ.

Bude vypsán náhradní termín zkouškového testu?

ANO, VE ZKOUŠKOVÉM OBDOBÍ BUDOU VYPSÁNY MINIMÁLNĚ 3 TERMÍNY ZÁVĚREČNÉHO TESTU. TERMÍN MŮŽEME DOHODNOUT BĚHEM KONTAKTNÍ VÝUKY.

Kde naleznu výsledky zkouškového testu?

V POZNÁMKOVÉM BLOKU – v ISu.

Literatura

povinná literatura

- VÍTEK, Jiří. *Medicínská propedeutika pro speciální pedagogy. Úvod do neurologie. Úvod do oftalmologie*. 1. vyd. Brno: Paido Brno, 2007. 128 s. Edice pedagogické literatury. ISBN 978-80-7315-154-6.
- *Oční lékařství*. Edited by Pavel Rozsívál. Vyd. 1. Praha: Galén, 2006. 373 s. ISBN 8072624040.

další doporučená literatura

- KUCHYNKA, Pavel. *Oční lékařství*. 1.vyd. Praha: Grada, 2007. [40], 768. ISBN 978-80-247-1163.
- VÍTKOVÁ, M., KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, L., MADLENER, I., ŘEHŮŘEK, J. Možnosti reedukace zraku při kombinovaném postižení. Brno: Paido, 1999, s. 13-26. ISBN 80-85931-75-3.
- HROMÁDKOVÁ, Lada. *Šilhání*. Vyd. 3., Brno: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2011. 162 s. ISBN 9788070135303.

Doporučení: Nejdříve si ke konkrétním kapitolám prostudujte literaturu od MUDr. Vítka a následně si znalosti zopakujte a rozšiřte publikací od Prof. Rozsívála.

MNOHO TÉMAT SE V RŮZNÝCH KAPITOLÁCH VZÁJEMNĚ PŘEKRÝVÁ A DOPLŇUJE. NAUČÍTE-LI SE DOBŘE PRVNÍ ČTYŘI KAPITOLY, VYUŽIJETE TYTO ZNALOSTI TAKÉ V KAPITOLÁCH NÁSLEDUJÍCÍCH.

Tematický plán

1. **SEZNÁMENÍ se s problematikou.** Zajistěte si studijní literaturu. Seznamte se s úvodem a organizací výuky.

Literatura:

Rozsival: str. 18 – 22 (5 stran)

2. VÝVOJ OKA

Literatura:

Rozsival: str. 32 – 36 (5 stran) Po vývoj sklivce vč.

Rozsival: str. 37 – 39 (3 strany) Kapitola: Vrozené vývojové vady (Colobom, Vrozený glaukom, Vrozená katarakta, Hylaidní arterie, Vrozené odchlípení sítnice, Cryptophthalmus, Microphthalmus, Anophthalmus, Kyklopie)

3. ANATOMIE OKA (vč. latinských názvů)

Literatura:

Vítek: str. 84 – 93 (10 stran)

Rozsival: str. 25 – 30 (6 stran)

Rozsival: str. 69 – 81 (13 stran)

Kapitoly: Anatomie a fyziologie víček, Vrozené anomálie víček, Ptóza, Lagofthalmus, Blefarospasmus, Ektropium, Entropium, Záněty víček

Rozsival: str. 85 (Slzný aparát), 131 (Okohybný aparát), 173 – 174 (Rohovka), 193 (bělma), 199 (Živnatka), 219 – 220 (Čočka), 233 (Sklivec), 239 – 240 (Sítnice), 263 – 264 (Zraková dráha) (13 stran)

4. FYZIOLOGIE OKA

Literatura:

Vítek: str. 94 – 106 (13 stran)

Rozsival: str. 41 – 52 (11 stran)

Kapitoly věnující se jmenované problematice a jejímu vyšetření: Centrální vidění, Periferní vidění, Barevné vidění, Kontrastní citlivost, Adaptace, Zornicové reakce, Akomodace

Rozsival: str. 55 (1 strana) Kapitola: Slzný film

Vyšetřovací metody: *Rozsival: str. 55 (1 strana)* Kapitola: Slzný film; *Rozsival: str. 174 – 175 (2 strany)* Kapitoly: Základní vyšetřovací metody rohovky, Rohovková pachymetrie, Topografie rohovky; *Rozsival: str. 216 (1/2 strany)* Kapitola: Vyšetření zornicových reakcí; *Rozsival: str. 284 – 287 (4 strany)* Kapitola: Diagnostické techniky glaukomu; *Rozsival: str. 53 – 54 (2 strany)* Kapitola: Elektrofyziologické vyšetřovací metody

5. STRABISMUS

Literatura:

Vítek: str. 106 – 113 (8 stran)

Rozsival: str. 52 – 53, 134-139 (Binokulární vidění, Strabismus), 141-142 (terapie strabismu), 143 (Latentní strabismus) => (11 stran)

Kapitoly: Oční motilita a vyšetření diplopie, Binokulární vidění

Doporučení: Pro pochopení problematiky a poznání kontextu doporučuji publikaci HROMÁDKOVÁ, Lada. *Šilhání*. 2011

6. ONEMOCNĚNÍ ČÁSTI SEGMENTU OKA

Literatura:

Vítek: str. 113 – 115 (3 strany)

Rozsival: str. 85 – 88 (4 strany)

Kapitola: Onemocnění slzných cest

Rozsival: str. 199 – 200, 211 - 212 (4 strany)

Kapitola: Onemocnění živnatky

Rozsival: str. 233 - 235 (3 strany)

Kapitola: Onemocnění sklivce

*Rozsival: str. 151 – 160 (10 stran) – **rozšiřující lit.***

Kapitola: Onemocnění spojivky

7. ONEMOCNĚNÍ ROHOVKY

Literatura:

Rozsival: str. 173 – 176 (4 strany)

Kapitoly: Anatomie a fyziologie rohovky, Vyšetřovací metody, Rohovkové jizvy

Rozsival: str. 179 (1 strana)

Kapitola: 11.5 Rohovkové degenerace

Rozsival: str. 183 – 186 (4 strany)

Kapitoly: Bakteriální keratitidy, Virové keratitidy, Amébové keratitidy, Plísňové keratitidy

Rozsival: str. 190 – 191 (2 strany)

Kapitola: Chirurgie rohovky

8. GLAUKOM

Literatura:

Rozsival: str. 275 – 281 (7 stran): Anatomie, Fyziologie, Patofyziologie

Rozsival: str. 284 – 293 (10 stran): Diagnostika glaukomu, Klasifikace Glaukomu

*Rozsival: str. 293 – 298 (6 stran): léčba glaukomu – **rozšiřující lit.***

9. OPTICKÝ APARÁT OKA

Literatura:

*Vítek: str. 116 – 117 (2 strany): **úvod***

*Rozsival: str. 111 – 117 (7 stran): **úvod do optiky***

*Rozsival: str. 117 – 126 (10 stran): **refrakční vady***

*Rozsival: str. 221 – 223, 232 (4 strany): **patologie čočky***

*Rozsival: str. 225 – 232 (8 stran) – chirurgie čočky – **rozšiřující lit.***

10. KOREKCE REFRAKČNÍCH VAD, OPTICKÉ POMŮCKY

Literatura:

Rozsival: str. 127 – 129 (3 strany)

Rozsival: str. 355 – 359 (5 stran)

11. RETINA

Literatura:

*Rozsival: str. 239 – 240 (2 strany): **anatomie***

Vítek: str. 117 – 119 (3 strany): úvodní přehled

Rozsival: str. 242 – 243 (2 strany): Vaskulární onemocnění sítnice (Oběhové poruchy)

Rozsival: str. 244 – 249 (6 stran): Retinopatie

Rozsival: str. 251 – 256 (6 stran): Degenerace sítnice

Rozsival: str. 257 – 258 (2 strany): odchlípení sítnice

Rozsival: str. 260 – 261 (2 strany): nádory sítnice

Rozsival: str. 261 – 262 (2 strany): poranění sítnice

12. ZRAKOVÁ DRÁHA

Literatura:

Rozsival: str. 263 – 266 (4 strany): problematika zrakové dráhy

Rozsival: str. 266 – 273: Choroby a poranění zrakového nervu (Ischemická neuropatie optiku, Městnavá papila, Hypoplazie zrakového nervu, Toxické neuropatie optiku, Poranění optiku, Choroby chiasmatu, Adenomy hypofýzy, Supraselární meningeom, Kraniofaryngeom, Gliom) Pouze vybrané kapitoly

Rozsival: str. 53 – 54 (2 strany): vyšetření zrakové dráhy

13. CELKOVÁ ONEMOCNĚNÍ, ÚRAZY OKA, SLEPOTA

Literatura:

Rozsival: str. 311 (1 strana): Úvodní text

Rozsival: str. 313 (1 strana): Syndrom suchého oka

Rozsival: str. 315 (1 strana): Metabolická onemocnění

Rozsival: str. 315 - 318 (3 strany): Vaskulární změny

Rozsival: str. 319 - 320 (2 strany): Oční projevy při pohlavně přenosných onemocnění

Rozsival: str. 320 (1/6 strany): Atopický ekzém

Rozsival: str. 321 - 322 (2 strany): Maligní onemocnění

Rozsival: str. 323 - 324 (2 strany): Krevní onemocnění, Avitaminózy

Rozsival: str. 299 – 309 (11 stran): úrazy oka

Rozsival: str. 351 – 353 (3 strany): slepota